

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за заемане на академичната длъжност “доцент” по професионално направление 4.3 Биологически науки (Биология на човека), обявен в ДВ, бр. 48 от дата 28.06.2022 г., за нуждите на СУ „Св. Климент Охридски“, Медицински факултет, катедра „Биология, медицинска генетика и микробиология“

Кандидат: гл. ас. д-р Людмила Филипова Беленска-Тодорова

Автор на становището: доц. д-р Десислава Анри Лазарова – катедра „Физика, биофизика и рентгенология“, Медицински факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Становището е изготвено въз основа на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени, за заемане на академични длъжности в Софийски Университет „Св. Климент Охридски“ (ПУРПНСЗАДСУ) и заповед № РД-38-500/24.8.2022 г. г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за назначаване на научното жури по конкурса.

Документи за участие в конкурса, в законно регламентирания срок, са подадени по електронен път от единствения кандидат: **гл. ас. д-р Людмила Филипова Беленска-Тодорова.**

1. Биографични данни

Гл. ас. д-р Людмила Филипова Беленска-Тодорова е родена на 12.03.1982 г. Завършва ОКС „бакалавър“ по специалност „Молекулярна биология“ и магистърска програма „Микробиология и микробиологичен контрол“ в Биологическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през 2006 г. с отличен успех. През 2006 г. придобива и свидетелство за професионална квалификация по специалност „Методика на обучението по биология“, а през 2014 г. диплома за призната специалност „Медицинска биология“ в системата на здравеопазването по Наредба № 1 на МЗ от 22 януари 2015 г., която е от особена важност за преподавателите в медицинските факултети в страната.

Гл. ас. Беленска е защитила докторска дисертация през 2016 г. по ПН

4.3. Биологически науки, докторска програма по Имунология към Българската академия на науките – Институт по микробиология „Стефан Ангелов“ на тема: „Роля на комплемента в процесите на ставна деструкция при експериментални модели на ревматоиден артрит” с научен ръководител проф. д-бн Нина Ивановска.

От 2008 г. до момента д-р Беленска е преподавател в Катедрата по биология, медицинска генетика и микробиология на Медицинския факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, последователно, „асистент“ от 2008 до 2017, а от 2017 до момента „главен асистент“.

2. Учебно-преподавателска дейност

От приложената справка за учебната натовареност на д-р Беленска се вижда, че тя е над 600 часа годишно, което значително надвишава изисквания в СУ хорариум.

Гл. ас. Беленска провежда занятия по дисциплина „Биология на човека“ за студентите по медицина в МФ на СУ на български и английски език и по дисциплина „Микробиология, паразитология и вирусология“ за студенти специалност „Медицинска сестра“. Тя е ерудиран преподавател, който се отличава с висока експертиза.

Д-р Беленска има богат опит в подготовката и оценяване на изпитни материали за кандидат-студенти.

3. Научно-изследователска дейност

3.1. Наукометрични показатели и изпълнение на минималните национални изисквания (МНИ)

Гл. ас. д-р Людмила Беленска е представила за участие в конкурса (извън публикациите по дисертационния труд) 2 монографии, 1 книга на базата на защитен дисертационен труд, 8 публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация Web of Science и Scopus, 5 глави от книги, 7 публикации в нереферирани списания с научно рецензиране и 13 участия в научни форуми. Д-р Беленска е участвала в 11 научни и образователни проекти към фонд „Научни изследвания“ – МОН, фонд „Научни изследвания – СУ „Св. Климент Охридски“ и ОП „Развитие на човешките ресурси“. На един проект към ФНИ-СУ е била ръководител, на един е ръководител/бенефициент по програма „Млади учени и постдокторанти“ – МОН, в 8 проекта е била член на научения колектив и за един образователен е била член на целева група.

Представената от д-р Беленска справка, за изпълнение на МНИ по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.3. Биологически науки по показатели, е подготвена изключително прецизно, ясно и коректно. Всички представени данни за четвъртините (Q), IF и JCR на публикациите са коректно отразени за съответните години на публикуване, съобразно данните от Journal Citation Reports (JCR) на Web of Science и Scimago Journal Rank (SJR) за метриката на научните издания, реферирани в Scopus. От справката е видно, че кандидатката напълно отговаря и дори надхвърля по някои групи показатели, минималните национални изисквания за заемане на АД „доцент“.

Група показатели	МНИ	Справка на кандидата
А	50	50
В	100	100
Г	200	265
Д	50	74
Е	не се изисква за АД „доцент“ 150 за АД „професор“	150

Общият брой цитирания на научните трудове на гл. ас. Беленска е 51, от които в списания, реферирани в Web of Science и Scopus – 37. Индексът на Хирш е 3 (Scopus и Web of Science).

3.2. Приноси на научните трудове на гл. ас. д-р Людмила Филипова Беленска-Тодорова

В представената авторска справка научните трудове са групирани в пет научно-приложни и учебно-методически направления.

Акцентът на научния интерес на кандидата е върху анализ на механизмите на остро и хроничното възпаление.

- Избран е модел на септичен шок, като пример за остро възпаление и са анализирани основни клетъчни и молекулни механизми, ангажирани в неговото развитие.

- Изследванията на хроничното възпаление са в областта на остеоимунологията, като в част от тях се анализира ролята на използвани при процедурите за асистирана репродукция хормони, в развитието на артрози. С оглед на високата честота на приложение на процедури за асистирана репродукция в нашето съвремие, получените данни са актуални и с подчертано приложен характер за клиничната практика.

Останалата част от научните трудове на кандидата са насочени в областта на:

- Дерматоглификата – анализирани са приликите и различията на специфичните дерматоглифски русунъци на върховете на пръстите и дланите при моно- и дизиготни близнаци и
- изследване на анатомични особености при човека.
- Представените монографии и книга освен в качеството си на научни трудове, могат да бъдат използвани и като учебни помагала за надграждане на основната подготовка на студенти, докторанти и специализанти.

В представената като основен хабилитационен труд монография „Системата на комплемента при възпалителните ставни заболявания“ е анализирана ролята на комплемента в патогенезата на редица ставни артрози, като остеоартроза, ревматоиден артрит, псориаиатичен артрит, септичен (инфекциозен) артрит, анкилозиращ спондилит. Разгледани са прилаганите до момента терапии, насочени към повлияване действието на комплемента при различни ставни възпалителни заболявания. Направените детайлни анализи и обобщения на литературни данни и собствени резултати са с подчертано приложен характер и имат потенциал да бъдат използвани при разработване на терапевтични препарати за клинично приложение.

Втората представена от кандидата монография „Сепсис“, включена в група Г от показателите по МНИ, включва подробен анализ на съществуващите системи от критерии за диагностика, с цел изясняване на причините и механизмите, които обуславят развитието на заболяването. Особено внимание е отделено върху получени собствени резултати за ролята на апоптозата в патофизиологията на сепсиса и за ролята на системата на комплемента в механизмите на сепсиса.

Представената публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на тема „Роля на комплемента в процесите на ставна деструкция при експериментални модели на ревматоиден артрит“, описва получени потвърдителни и нови данни за развитието на тежък синовит, който

преминава в хроничен, при модел на ерозивен артрит, свързано с активиране на системата на комплемента, както и ролята на пропердина при развитието на автоимунен артрит, което зависи от нарушенията в алтернативния път на активация на комплемента.

Научните трудове на кандидата публикувани в издания, реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация Web of Science и Scopus, в нереферирани списания с научно рецензиране и глави от книги са разделени тематично на пет части.

- имунобиологични изследвания при експериментален модел на сепсис с цел изясняване на молекулните и клетъчните механизми на заболяването;

Проведени са изследвания за ролята на тумор некротизиращия фактор-свързан апоптоза индуциращ лиганд (TRAIL) и неговите рецептори при апоптозата, като е използван миши модел на зимозан-индуциран септичен шок. Получени са данни, които потвърждават, че блокирането на TRAIL в момента на индуциране на сепсис намалява силата на симптомите, които би могло в бъдеще да намери приложение при разработване на нови терапевтични подходи за ограничаване развитието на полиорганна недостатъчност при сепсис.

- имунобиологични изследвания при експериментални модели на възпалителни ставни заболявания с цел изясняване на механизмите на деструкцията и ремоделирането на костта, както и на системния им характер;

Проведени са *in vivo* и *in vitro* изследвания при мишки с колагеназа-индуциран остеоартрит и са получени нови данни за влиянието на естрадиола върху диференциацията на хондроцити в клетъчни култури. На миши модели на ерозивно възпалително ставно заболяване, съпоставимо с ревматоидния артрит е изследвано действието на JAK инхибитора берберин, и е установено, че берберинът намалява фосфорилирането на Janus киназите в артритните стави и потиска действието на про-възпалителните цитокини.

- изследване ролята на невро растежния фактор NGF в патогенезата на миастения гравис;

Получени и анализирани са данни за експресията на неврорастежния фактор (NGF) от мастоцитите в тимуса при автоимунното заболяване миастения гравис.

- изследване на дерматоглифските характеристики при моно- и дизиготни близнаци;

Изследванени са дерматоглифските рисунъци при монозиготни и дизиготни близнаци. Получените данни биха могли да намерят приложение за изясняване влиянието на

околната среда върху генетичните фактори при формирането на различни заболявания, поведението и нивото на интелигентност, чрез „метода на близнаците“, използван в генетиката.

➤ морфологично изследване на емисарните отвори и вени в черепа.

В публикацията са описани разширения и нетипични анатомични варианти на емисарните отвори и вени. Изказана е хипотеза, че особеностите вероятно се дължат на патология, налагаща развитието им с цел регулиране на вътречерепното налягане.

4. Лични впечатления

Познавам гл. ас. Людмила Беленска като много мил и добронамерен колега. Тя е високо мотивиран, стриктен и компетентен университетски преподавател и учен, който се ползва с уважение сред колеги и студенти.

5. Заключение

Представените за конкурса научни трудове и материали, са в пълно съответствие и надвишават изискуемите наукометрични показатели съгласно ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Софийски Университет „Св. Климент Охридски“. Горезиложеният анализ и личните ми впечатления от кандидатката са основание, убедено да дам своята **положителна оценка** и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Медицинския факултет към СУ „Св. Климент Охридски“ за присъждане на академичната длъжност „**доцент**“, по професионално направление 4.3. Биологически науки (Биология на човека) на гл. ас. д-р Людмила Филипова Беленска-Тодорова.

Доц. д-р Десислава Анри Лазарова

12 октомври, 2022 г.

София